

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

En konkurrenskraftig drönarbransch i Sverige

Er beteckning: LI2024/01634

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Jämtlands län välkomnar redovisningen av Transportstyrelsens uppdrag om hur användandet av drönare kan vidareutvecklas och ser vikten av att resurssätta och genomföra åtgärder snarast för att främja utvecklingen av drönarverksamheten. Vissa förslag behöver dock genomarbetas och belysas ytterligare för att bli verkningsfulla. Till exempel behöver förslag om samråd och planering konkretiseras, samt hur ansvar och roller ska definieras och tydliggöras. Här finns behov av ett tydligt gemensamt uppdrag för att utreda detta vidare av berörda myndigheter, regioner och kommuner.

Rapporten lyfter flera områden fram där nyttjandet av drönare kan komma att vara till stor nytta för samhället, allmänheten och företag, såväl i staden som i landsbygd, men som även kan komma i konflikt med andra samhälleliga intressen. Då de problem som påtalas kan innebära målkonflikter och behov av stora samhälleliga avvägningar är det viktigt att djupare analys görs som sakligt sätt lyfter fram effekterna, konsekvenserna och konfliktytorna av en ökad drönartrafik för att få så fullgott beslutsunderlag som möjligt.

Den geografiska tillgängligheten är viktig att säkerställa så att transporter kan utföras både i städer och i landsbygd. Det är därför angeläget att planera för ett system som möjliggör en utveckling av drönartrafiken som är både planerad och säker i hela landet.

Vi har fokuserat vårt yttrande främst till förslagen i avsnitt 9 Vägen framåt. Avsnitt 10 med författningsförslag behöver dock ses över så att dessa stämmer överens med de förslag som lämnas i avsnitt 9. De nya arbetsuppgifter som länsstyrelserna föreslås ansvara för behöver tillföras nödvändiga resurser till för att kunna genomföras,

som exempelvis handläggning av samrådsärenden och meddela undantag.

Avsnitt 8.4.2 När drönare skapar olägenhet och fara

Länet är stort och nyttjas av en stor allmänhet för olika lek-, friluft- och sportaktiviteter. I rapporten saknas redovisning av hur en ökad drönartrafik inverkar på sådana aktiviteter som till exempel fallskärms hoppning och skärmflygning, barn som flyger drakar, användande av radiostyrda flygplan och oregistrerade drönare samt andra sport-, friluft- och lekaktiviteter som utförs av allmänheten i det okontrollerade luftutrymmet (0–2 900 meter). Sådana aktiviteter är i regel inte reglerade och utförs av såväl enskilda som i grupp och kan utföras i princip i hela länet. Dessa aktiviteter skulle kunna komma i konflikt med ett ökat drönar användande och i värsta fall risk för människoliv vid till exempel kollision mellan fallskärms hoppare och drönare. Hur det okontrollerade luftutrymmet används av allmänheten för lek- och rekreation och eventuella konfliktytor gentemot ökad drönartrafik behöver därför analyseras ytterligare.

Avsnitt 8.4.4 Gemensamma och motstående intressen

I avsnittet lyfts problematiken kring olaglig verksamhet kopplat till drönare och att detta kan komma att öka parallellt med en ökad drönar användning. Det är också något som Länsstyrelsen har identifierat och vi instämmer bland annat med den identifierade problematiken gällande skyddsobjekt, både militära och civila. Här anser vi att underlättandet för ökad drönartrafik i framtiden behöver växa i takt med möjligheten att kunna skydda känsliga anläggningar och objekt från otillåten verksamhet.

Avsnitt 9.1 En nationell ambition behöver formuleras och en samverkansplattform inrättas

Förslagen 1 och 2 om att formulera en nationell ambition och att inrätta en samverkansplattform ses som mycket viktiga för att myndigheter, kommuner, regioner samt allmänna och kommersiella intressen ska hitta rätt i vägen framåt och kunna styra mot samma mål. Detta behöver sedan brytas ner på regional nivå för att få en

samordnad helhetsbild över hur drönarverksamheten ska utvecklas inom regionen. En sådan regional samverkan och planering bör vara utgångspunkt för de ansökningar om UAS-zoner eller U-space-luftrum som skickas in.

Avsnitt 9.2 Det krävs nya samarbeten och arbetssätt

Hur förslag 3 om nya samarbeten och arbetssätt kan omhändertas inom ramen för en samverkansplattform behöver ses över för att inte skapa parallella processer. Detta återkommer också i förslag 10 (Avsnitt 9.6) om att berörda aktörer bör analysera och fastställa sin roll samt skapa sig god kunskap i dessa frågor. Idag är olika aktörers roller otydliga och behöver definieras för att underlätta arbetet. Vi ställer oss dock frågande till förslaget att alla berörda myndigheter själva ska analysera sitt bidrag och klarlägga sin roll utan att detta styrs upp och tydliggörs i ett gemensamt uppdrag till berörda myndigheter. Det finns ett behov av att skapa ett gemensamt arbete mellan berörda myndigheter, regioner och kommuner och för att ytterligare utreda och tydligt definiera ansvar och roller mellan olika aktörer.

Avsnitt 9.3 Utvecklingen fordrar resurser och rätt förutsättningar

För att tillgodose samhällsnyttan så kan inte glesbebyggda områden och mindre kommuner lämnas helt i kommersiella strukturer. Det är därför viktigt att det offentliga åtagandet klargörs och ges en långsiktig finansiering. Båda förslagen 4 och 5 om finansiering och tilldelning av nödvändiga resurser är således väsentliga för att offentliga aktörer ska kunna hantera kommande uppdrag inom området.

Avsnitt 9.5 Polismyndigheten och Försvarsmakten är viktiga i den fortsatta utvecklingen

Det bör belysas hur skyddsobjekt som inte disponeras av Försvarsmakten, till exempel anläggningar för el- eller dricksvattenförsörjning, innefattas.

Avsnitt 9.6 Kunskapshöjning krävs för både det offentliga och privata

En kunskapshöjning både för det offentliga och privata bedöms som nödvändig för att kunna genomföra en önskad utveckling av drönarbranschen. Vi ser också det som väsentligt att resurser avsätts för att ta fram väsentliga kunskaps- och planeringsunderlag som stöd för arbetet. Detta bör göras på nationell nivå.

Som utredningen lyfter är det viktigt att kommunerna får ökad kunskap om drönartrafikens regler, förutsättningar och påverkan för att kunna införliva och ta hänsyn till frågan i sin planverksamhet. Det gäller också för Länsstyrelsen för att på ett konstruktivt sätt kunna vägleda kommunerna i frågan. På sikt kan det vara aktuellt att Boverket i samverkan med andra berörda myndigheter tar fram en specifik vägledning för hur drönartrafik och olika intressen i det undre luftrummet behöver hanteras inom ramarna för samhällsplaneringen. Transportstyrelsen trycker också på vikten av tillförlitliga prognoser för drönartrafik och vi håller med om att det är viktigt att det finns lättillgängligt som planeringsunderlag i planprocessen.

Avsnitt 9.7 Acceptens är en framgångsfaktor

En nationell standard för både digital och fysisk märkning av drönare bör tas fram så att det blir tydligt hur detta ska göras, i synnerhet för drönare som genomför samhällsviktiga flygningar för att öka den allmänna acceptansen för den störning som drönartrafiken kan generera.

I länet finns många befintliga mindre verksamheter som nyttjar naturområden för turistisk verksamhet utifrån dess upplevelse av opåverkad natur och frånvaro av buller. I dessa områden kan en ökad drönartrafik medföra att acceptansen för störningar generellt minskar bland allmänheten vilket även kan komma att spilla över på befintliga verksamheter.

Avsnitt 9.8 Effektivare tillståndprocesser

Även om det inte är möjligt att en myndighet ska samordna alla tillståndprocesser gällande drönartrafik så bör "en väg in" via en gemensam digital plattform tas fram för att leda ansökningar rätt oavsett myndighet.

Avsnitt 9.9 Förbered etablering av framtida vertikalflygplatser för VCA

God kunskap om drönartrafikens förutsättningar och påverkan samt tillförlitliga prognoser för drönartrafik är också viktigt som underlag för att kommunerna ska kunna överväga kommande lokaliseringar av vertikalflygplatser i till exempel översiktsplaneringen.

Vi håller med om att det kan finnas fördelar med att drönartrafiken hanteras som övrig luftfart i den nationella transportinfrastrukturen. Det är dock viktigt att även Trafikverket får ökad kunskap och resurser för att kunna inkludera och hantera frågan i den nationella transportplanen.

Avsnitt 9.11 Kommuners möjlighet att påverka upprättandet av U-space-luftrum

Vi håller med om att det är viktigt att det tas hänsyn till olika markanvändningsintressen i upprättandet av U-space-luftrum och beakta det kommunala planmonopolet i den mån det berörs. För att möjliggöra att regionerna ska vara en sammanhållande part för kommunala intressen behöver de få ett tydligt mandat för detta och tilldelas nödvändiga resurser. Det behöver tydliggöras vad som menas med att regionerna ska ansvara för att de kommunala intressena samstämmer och hur en sådan process ska gå till. Ett fåtal regioner (Stockholm, Skåne och Halland) har ansvar för att upprätta regionplaner som kan utgöra ett underlag för att bedöma hur ett U-space-luftrum kan komma att påverka olika markanvändningsintressen. Resterande regioner har inget sådant mandat idag och heller inte i övrigt någon samordnande roll i förhållande till det kommunala planmonopolet.

Länsstyrelsen är en viktig aktör på regional nivå med ett brett uppdrag samt har kännedom och kunskap om regionala förutsättningar. Det är därför viktigt att Länsstyrelsen erbjuds möjlighet att höras i tillståndsprocesser. Områden som behöver beaktas i tillståndsprocesserna är exempelvis:

- Skyddade områden där det råder förbud att starta/landa och använda drönare av naturvårdsskäl.
- Stora delar av norra Sverige utgörs av renbetesområde och det finns områden som är utpekade som riksintresse för rennäringen. Det kan finnas en risk att renarnas

rörelsemönster påverkas av drönartrafik, särskilt den som sker under 120 meter över mark.

För att påskynda tillståndprocesser, och underlätta hantering av information, bör det tas fram ett lättillgängligt system för att enkelt ta reda på vad som gäller inom olika geografiska områden. Allmänheten kan också ha ett intresse av denna information vilket skulle kunna lösas genom till exempel publika GIS-skikt.

Avsnitt 9.12 Behov av förändrade och förenklade regler

Lag (2016:319) om skydd för geografisk information.

Drönare kan i dagsläget användas inom många verksamhetsområden och bredden kommer sannolikt att växa i och med den tekniska utvecklingen inom området. I dagsläget påverkas myndigheters och andra aktörers möjlighet att använda drönare av de spridningstillstånd som krävs från Lantmäteriet eller Sjöfartsverket. Problemet består huvudsakligen av de långa handläggningstiderna, vilket framhävs i rapporten. Handläggningstiderna utgör idag en flaskhals för att effektivt kunna utnyttja drönare och riskerar att förlänga till exempel handläggningstider och tillståndprocesser hos berörda aktörer. För att effektivisera berörda aktörers hantering av drönare är det viktigt att handläggningstiderna för spridningstillstånd förkortas och förenklas, utan att för den delen riskera att känslig information sprids. Konkreta åtgärder för att förkorta dessa handläggningstider behöver tas fram.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med biträdande enhetschef Annika Lundmark som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Susanna Löfgren och enhetschef Jens Fuchs medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.